

Vyhlášení výsledků 27. ročníku soutěže o Cenu Edvarda Beneše

V letošním roce bylo do soutěže o Cenu Edvarda Beneše přihlášeno 14 prací z Historie 20. století a 10 prací ze Sociologie.

V oblasti Historie 20. století cenu 1. stupně získala **Nikol Moravcová** z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Sonda do života 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky v letech 1944 – 1945.**

Nikol Moravcová se rozhodla pro téma, jež dlouho po Sametové revoluci stálo mimo zájem většiny historiků, kteří jej považovali za značně zprofanované. Diplomantka však dokázala, že se dá nepokračovat ve vyjetých kolejích, že je možné téma uchopit nově a zároveň citlivě, kdy předešlá obě strany partyzánské mince. Její práce je koncipována s precizní systematičností, stanovila se řadu tematických okruhů z partyzánské každodennosti (např. zajištění potravin, výzbroj a výstroj, lékařská péče, vzájemné vztahy, pojetí spravedlnosti), bedlivě jednotlivá témata analyzuje, což následně přerůstá v historicko-antropologickou studii. Práce, která je cenným příspěvkem k partyzánské historiografii, dosahuje takových kvalit, že bylo doporučeno její vydání tiskem.

Cena Edvarda Beneše 2. stupně byla udělena **Adéle Kolátorové** z Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za soutěžní práci: **Pomníky českých středověkých králů a královen.**

Adéla Kolátorová napsala diplomovou práci, jež se tematicky vymyká obvykle oceňovaným pracím v této soutěži. Zároveň však ale nesporně patří do okruhu dějin 20. století, resp. její záběr je daleko širší, od století 19. až po současnost. Týká se dějin kultury Československa ve 20. století se zaměřením na kulturu pomníkovou, přičemž pracuje i se střeoevropským kontextem. Autorka výborně prezentuje panovnické pomníky a jejich význam ve veřejném prostoru jak v éře monarchistické, v době národního obrození, za první republiky i v éře komunismu, všímá si selektivního přístupu k zobrazovaným osobnostem, který má zdroj v interpretaci těchto osobností v rámci moderního pojetí národních dějin, až po vyloženou komercializaci ve snaze

přitáhnout pozornost jakýmkoli prostředkem. Tato diplomová práce vyniká nejen svým neotřelým tématem, ale i precizním a esteticky povedeným zpracováním. Jedná se o mimořádný badatelský počín.

Cena Edvarda Beneše 3. stupně byla udělena **Martinu Pijákovi** z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **JUDr. August Adolf Popelka, kancléř prezidenta Háchy.**

Martin Piják se ve své bakalářské práci věnoval významné osobnosti prezidentské kanceláře v období první a druhé republiky a především v době protektorátu, a sice Augustu Antonínu Popelkovi, který dosud žádné biografické zpracování neměl. Jeho kariéra vyvrcholila ve 40. letech, kdy stál v čele prezidentské kanceláře, po válce pak následoval soud a vězení. Autor se snažil přiblížit nejen život tohoto jednoho klíčového úředníka, ale zasadit jej do kontextu doby, do jeho vlastní rodiny, která dosáhla v 19. století nobilitace. Bakalářská práce se opírá o široce rozkročenou heuristiku, autor vytěžil nejen pražské archivy, ale i materiály z Brna a Vídně. Tato rozsáhlá bakalářská práce přináší řadu nových a objevných informací, je důkazem velkého potenciálu Martina Pijáka pro samostatnou vědeckou činnost.

Čestné uznání v oblasti historie získala **Tereza Poláčková** z Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci za soutěžní práci: **Advokát ve službách státu: Evžen Esteřák (1891 – 1958)**.

Tereza Poláčková ve své diplomové práci vhodně propojila oba studované obory, tedy historii a právo. Zabývá se pozoruhodnou osobností olomouckého advokáta a později brigádního generála JUDr. Evžena Esteřáka, kdy rekonstruuje jak jeho předválečné působení, tak exilovou činnost ve Velké Británii (a také vojenskou službu jeho stejnojmenného syna), sleduje i jeho soukromý a rodinný život, stejně jako nelehké osudy po druhé světové válce. Vkládá tak další střípek do mozaiky rekonstrukce státotvorných sil, regionální i celostátní elity, jež zůstala věrná ideálům první republiky a mnohdy na to doplatila. Autorka provedla velmi náročný archivní výzkum, ale také se jí podařilo vypátrat Esteřákovy příbuzné a od nich získat rodinné materiály včetně bohaté fotodokumentace. Práce obsahuje rozsáhlou obrazovou přílohu. Jedná se o velmi zajímavou a kultivovaně napsanou biografii.

Další čestné uznání v oblasti historie získala **Alena Černá** z Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Padne jich po boku tvém tisíc. Ladislav Rašín během II. světové války.**

Alena Černá věnovala bakalářskou práci dramatickým válečným osudům Ladislava Rašína, národně demokratického politika, pražského advokáta, a především staršího syna zavražděného spoluvůdce československého státu – ministra financí Aloise Rašína. Na základě unikátních materiálů, které předala Archivu Národního muzea Ladislavova dcera Jana, studentka rekonstruuje především Rašínův pobyt v německých věznicích, a to až do hořkého konce těsně před osvobozením na jaře 1945. Ladislav Rašín není pro historiografii osobností neznámou, ale právě využití unikátních rodinných památek umožnilo prohloubit nejen znalosti o něm a jeho slavné a významné rodině, ale také o dalších spoluvěznících, včetně někdejšího kancléře Přemysla Šámala.

V oblasti Sociologie cenu 1. stupně získala **Hana Šiková** z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, za soutěžní práci: **Structure of motivational factors for vaccination against COVID-19.**

Přihlášená diplomová práce představuje již vyzrálý příspěvek k analýze postojů k očkování proti covidu, které dosáhly značné polarizace a představují i do budoucna potenciální hrozbu. Proto je studium zdrojů antivaxerských postojů vysoce aktuální. Analýza je provedena na reprezentativních datech, přičemž dochází k tomu, že jednotlivé motivy nelze jednoduše rozlišit, neboť jsou vzájemně úzce provázány, a že mezi nejhlavnější patří obecné přesvědčení o správnosti vakcinace a spolehnutí se na lékařské doporučení, zatímco efekt okolí se jeví jako

překvapivě spíše slabší. Diplomová práce H. Šikové je tak inovativní i aktuální, autorka zpracovává relevantní datový soubor a uplatňuje vysoké metodologické standardy při analýze dat i při formulaci závěrů. Práce díky tomu přináší zajímavé a původní poznatky. Je psána anglicky a vykazuje vysoké kvality i z hlediska prezentace výsledků.

Cenu 2. stupně získal **Marek Stodola** z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Problematika nedostupnosti psychiatrické péče o děti v České republice**.

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku nedostatečnosti psychiatrické péče o děti v ČR. Tato oblast péče se potýká se značnými strukturálními problémy (zejména nedostatečná personální kapacita, nízká kvalita a nedostupnost péče), které se stále prohlubují a ohrožují celý systém dětské psychiatrické péče. Cílem práce je nejdříve zmapovat a hloubkově popsat jednotlivé problémy dětské psychiatrie a následně pomocí veřejněpolitické teorie tří proudů (Multiple Streams Framework – MSF) rozšířenou o koncept aktérů veřejné politiky vysvětlit, co bránilo procesu nastolení agendy v oblasti dětské psychiatrie. V rámci práce byl využit kvalitativní design orientovaný především na sběr primárních dat v podobě expertních rozhovorů, které byly doplněny o studium veřejněpolitických dokumentů. Ukazuje na nezamýšlené důsledky některých reformních kroků. Předností práce je přehledná struktura výkladu a argumentace. Opírá se o teorii, přináší však řadu praktických podnětů.

Cenu 3. stupně získala **Linda Sequensová** z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Krajina, místo prostor: případová studie Vraného nad Vltavou.**

Cílem rozsáhlé diplomové práce bylo prostudovat materiální ráz suburbánní krajiny Vraného nad Vltavou, objasnit způsob, jakým aktéři prožívají své místo v procesu suburbanizace, prostřednictvím jakých významů se k suburbánní krajině vztahují, jak se stává jejich domovem. Opírá se o rozsáhlou škálu relevantní literatury, při sběru empirických dat používá různé zdroje, využívá pozorování, rozhovory s 10 respondenty, vizuální sociologii. Její argumentace je jasná a promyšlená, podepřená hlubokou empirickou znalostí. Synchronní pohled doplňuje diachronní perspektivou, otevírá téma historické dimenze suburbanizace a industrializace příměstského prostředí Prahy. Ukazuje, že suburbanizace má zde dlouhodobý, několikagenerační charakter. Při studiu tématu domova využívá sociálněantropologickou perspektivu a emický přístup, její síla spočívá v plastičnosti popisu a v detailech, stranou ponechává stanoviska politických reprezentací

Čestné uznání v oblasti Sociologie získala **Johana Němečková** z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Vnímání a užívání veřejného prostoru během pandemie Covid-19.**

Zajímavá studie na aktuální téma, těžší z původního výzkumu chování obyvatel městské části v době pandemie z hlediska využití veřejného prostoru. Právě ve výzkumné části spočívá hlavní těžiště přínosu práce, výsledky byly kvalitně zpracovány a vytvářejí plastický a přesvědčivý obraz problematiky.